

Občané o vztazích ČR s některými zeměmi – prosinec 2013

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v13-12</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. 12. 2013</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>987</i>
Počet tazatelů:	<i>255</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.22</i>
Zveřejněno dne:	<i>24. ledna 2014</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V prosinci loňského roku CVVM položilo respondentům otázku, jak hodnotí vztahy ČR s některými zeměmi.¹ Hodnocení vztahů k okolním státům CVVM srovnatelným způsobem sleduje již od roku 2000, od roku 2008 je výběr doplňován i o některé další státy významné v globálním kontextu. Aktuální výsledky zachycuje tabulka 1, vývoj v čase ukazují tabulka 2 a grafy 1a a 1b.

Jak už se zhruba od poloviny minulého desetiletí stalo dobrou tradicí, výrazně nejpriznivěji ze všech okolních, jakož i jiných zemí, jsou hodnoceny vzájemné vztahy České republiky se Slovenskem. V jeho případě nejenže podíl příznivého hodnocení vzájemných vztahů v součtu variant „velmi dobré“ a „spíše dobré“ dosahuje úrovně 94 %, ale především se zde výrazně nejčastěji vyskytovalo hodnocení vztahů jako „velmi dobrých“, jež samo o sobě tvořilo mírnou nadpoloviční většinu (52 %). U všech ostatních zemí, u kterých dotázaní hodnotili vzájemné vztahy s ČR obdobně velkou většinou pozitivně, jednoznačně

¹ Znění otázky: „Jaké jsou podle Vás současné vztahy České republiky se zeměmi, které Vám přečtu? Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko, Spojené státy americké, Francie, Velká Británie, Rusko, Čína, Izrael, Itálie, Írán, Japonsko, Ukrajina?“ Možnosti odpovědí: velmi dobré, spíše dobré, spíše špatné, velmi špatné, neví.

převažovalo hodnocení vztahů jako „spíše dobrých“, zatímco hodnocení „velmi dobré“ nedosáhlo u žádné z nich úrovně překračující alespoň jednu čtvrtinu a většinou se pohybovalo okolo či mírně nad hranicí jedné pětiny. Velmi vysoké podíly příznivého hodnocení vztahů ČR s nimi, jež se pohybují na úrovni přesahující čtyři pětiny, šetření zaznamenalo v případě Velké Británie, Německa, Francie, Rakouska, Spojených států, Itálie a Maďarska, přičemž negativní hodnocení se zde ve všech případech dostalo více či méně hluboko pod hladinu jedné desetiny. Vztahy s Polskem jako dobré hodnotí více než tři čtvrtiny dotázaných, ale zároveň téměř pětina je označuje za špatné.

Vztahy ČR s Japonskem jako dobré hodnotí již zřetelně nižší, byť stále výrazně většinová část populace na úrovni dvou třetin při relativně nízkém, jen o málo více než desetinovém podílu opačných vyjádření a poměrně vysokém, asi pětinovém podílu nerozhodných odpovědí. Také vztahy ČR s Ruskem hodnotí příznivě zhruba třípětinová většina dotázaných, ovšem opak si v tomto případě myslí už více než čtvrtina Čechů, což je podíl statisticky srovnatelný s podíly kritického hodnocení vztahů ČR s dalšími třemi zeměmi – Ukrajinou, Izraelem a Čínou – u kterých byl přitom podíl pozitivního hodnocení vzájemných vztahů s ČR výrazně nižší, na úrovni jedné poloviny či mírně pod touto hranicí. Přesto i u těchto zemí stále ještě převažuje pozitivní hodnocení vztahů ČR s nimi nad hodnocením negativním. Jedinou do výzkumu zařazenou zemí, u níž negativní hodnocení vzájemných vztahů s ČR převážilo nad pozitivním, zůstal podobně jako v předchozích dvou letech Írán.

Tabulka 1: Vztahy ČR s některými státy – prosinec 2013 (%)

	velmi dobré	spíše dobré	spíše špatné	velmi špatné	neví	+/-	rozdíl
Slovensko	52	42	3	0	3	94/3	+91
V. Británie	22	68	3	0	7	90/3	+87
Francie	22	67	3	1	7	89/4	+85
Německo	23	67	5	1	4	90/6	+84
USA	23	63	5	1	8	86/6	+80
Itálie	17	69	5	1	8	86/6	+80
Rakousko	24	63	7	1	5	87/8	+79
Maďarsko	19	64	6	0	11	83/6	+77
Polsko	22	56	16	2	4	78/18	+60
Japonsko	11	56	10	2	21	67/12	+55
Rusko	8	53	25	3	11	61/28	+33
Ukrajina	5	45	26	5	19	50/31	+19
Izrael	9	36	22	5	28	45/27	+18
Čína	6	40	25	5	24	46/30	+16
Írán	2	17	33	13	35	19/46	-27

Pozn.: Země jsou v tabulce řazeny sestupně podle rozdílu mezi podílem příznivého a nepříznivého hodnocení vztahů ČR s nimi.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 12. 2013, 987 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

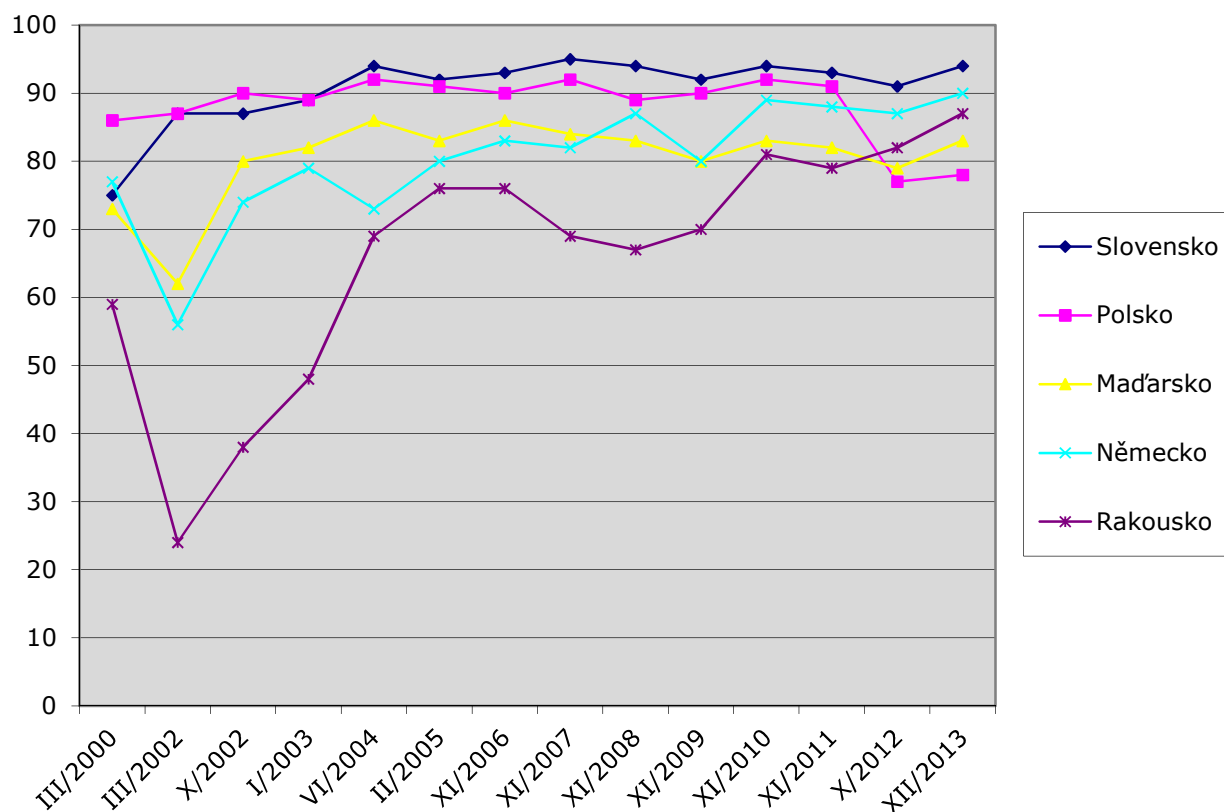
Tabulka 2: Dobré/špatné vztahy ČR s některými státy – vývoj v čase (%)

	XI/2008	XI/2009	XI/2010	XI/2011	X/2012	XII/2013
Slovensko	94/4	92/5	94/3	93/5	91/7	94/3
V. Británie	83/6	82/8	84/8	85/5	86/6	90/3
Francie	83/8	78/14	82/10	85/6	86/6	89/4
Německo	87/11	80/15	89/7	88/9	87/9	90/6
USA	87/9	86/9	83/12	88/6	84/8	86/6
Itálie	x	80/7	79/10	79/8	83/8	86/6
Rakousko	67/29	70/25	81/14	79/15	82/12	87/8
Maďarsko	83/7	80/11	83/5	82/7	79/9	83/6
Polsko	89/6	90/6	92/4	91/5	77/18	78/18
Japonsko	x	x	x	x	68/13	67/12
Rusko	39/52	52/37	56/33	63/27	54/36	61/28
Ukrajina	x	x	x	45/36	46/39	50/31
Izrael	x	39/27	35/36	42/29	44/31	45/27
Čína	37/40	42/31	44/37	48/28	47/35	46/30
Írán	x	16/50	15/53	19/50	20/51	19/46

Pozn.: Země jsou v tabulce řazeny sestupně podle rozdílu mezi podílem příznivého a nepříznivého hodnocení vztahů ČR s nimi v aktuálním výzkumu.

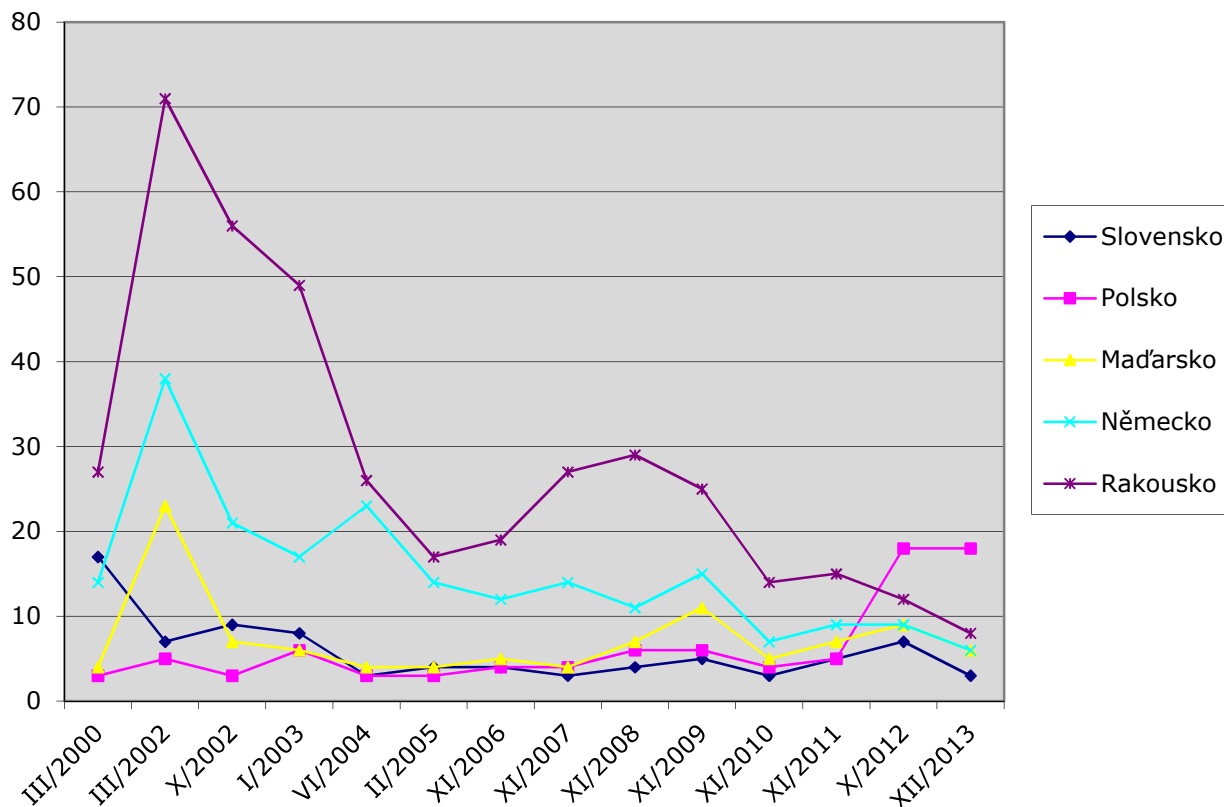
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 1a: Příznivé hodnocení vztahů ČR s okolními zeměmi (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 1b: Nepříznivé hodnocení vztahů ČR s okolními zeměmi (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V časovém srovnání můžeme vidět u některých zemí určité zlepšení hodnocení vzájemných vztahů oproti loňsku. V případě vztahů se Slovenskem kromě čtyřbodového poklesu již tak malého podílu negativního hodnocení a na hranici statistické významnosti se pohybujiho vzestupu podílu pozitivního hodnocení jsme zaznamenali i zřetelný, šestibodový nárůst u podílu odpovědí „velmi dobré“. Mírné zlepšení v podobě zvýšeného podílu hodnocení vztahů jako dobrých, případně poklesu podílu jejich hodnocení jako špatných šetření ukázalo v případě Ruska (vzestup o 7 procentních bodů u podílu „dobré“; pokles o 8 p. b. u „špatné“), jež se po loňském zhoršení vrátilo zhruba na úroveň hodnocení vztahů z roku 2011, a dále v případě Ukrajiny (+4 p. b. „dobré“; -8 p. b. „špatné“), Rakouska (+5 p. b. „dobré“, -4 p. b. „špatné“), Íránu (-5 p. b. „špatné“), Číny (-5 p. b. „špatné“), Velké Británie (+4 p. b. „dobré“), Maďarska (+4 p. b. „dobré“) a Izraele (-4 p. b. „špatné“). Naproti tomu statisticky významný posun ve směru zhoršení hodnocení vzájemných vztahů oproti roku 2012 nenastal u žádné ze zkoumaných zemí.

V delším časovém horizontu jsou patrné i výraznější změny. Zejména některé z okolních zemí, u nichž je hodnocení vztahů opakovaně sledováno již od roku 2000, prošly v tomto ohledu zajímavým vývojem. V případě Rakouska došlo na počátku minulého desetiletí k obrovskému propadu v hodnocení vzájemných vztahů v souvislosti s otevřenými ostrými spory okolo dostavby JE Temelín a tzv. Benešových dekretů. Po zaznamenání výrazného minima v březnu 2002 se hodnocení začalo poměrně rychle zlepšovat, ale v letech 2006 až 2008 došlo opět

k citelnému zhoršení, byť zdaleka ne tak dramatickému, jako na počátku dekády. Od roku 2009 pak u Rakouska můžeme vidět další postupné zlepšování, jímž se hodnocení vzájemných vztahů s naším jižním susedem posunulo mezi relativně nejlepší. Podobný, byť kvantitativně méně výrazný propad se na počátku minulého desetiletí v hodnocení vzájemných vztahů objevil rovněž v případě Německa a v menší míře i Maďarska. Podstatným zlepšením od počátku minulého desetiletí prošlo i hodnocení vztahů ČR a Slovenska, které se postupně propracovalo jednoznačně do čela. Naopak tradičně velmi pozitivní hodnocení vztahů s Polskem doznalo v roce 2012 citelného zhoršení po sérii skandálů okolo dovozu nekvalitních polských potravin, jež byla provázena i ostřejšími slovními přestřelkami na úrovni ministrů zemědělství a zainteresovaných institucí. Aktuální výzkum přitom loňský propad hodnocení fakticky potvrdil.

V případě Ruska první srovnatelné šetření z listopadu roku 2008 ukazovalo většinově kritické hodnocení vzájemných vztahů, jež pravděpodobně odráželo jednak tehdejší situaci spojenou s plánem umístit americkou radarovou základnu systému protiraketové obrany USA na českém území, což Rusko ostře odmítalo, a jednak s mezinárodně napjatou situací po krátkém ozbrojeném konfliktu mezi Gruzii a Ruskem v souvislosti s Jižní Osetií. Od roku 2009 však v hodnocení vztahů s Ruskem převládá pozitivní pohled na věc, a to velmi výrazně zejména v letech 2011 a 2013. Zřetelné zlepšení od roku 2008 vykazuje i hodnocení vztahů s Čínou, určitý pozitivní posun lze vidět i v případě Francie a Velké Británie.

Analýza dat podle sociodemografických a jiných třídících znaků ukázala, že z hlediska politické orientace lidé s pravicovým směřením statisticky významně častěji pozitivně hodnotí vztahy s Německem, USA, Francií a Velkou Británií. Z hlediska pohlaví se mezi muži v případě Izraele a Íránu objevoval častěji názor, že vztahy ČR s nimi jsou špatné, zatímco ženy v tomto případě častěji volily odpověď „neví“. Absolventi vysokých škol významně častěji pozitivně hodnotí vztah ČR s Izraelem nebo s Japonskem. Lidé důvěřující vládě pak o něco častěji jako dobré hodnotí vztahy ČR s USA, Francií, Ruskem, Čínou a Japonskem. Obecně pak platí, že hodnocení vztahů s určitou zemí se výrazně zlepšuje s rostoucími sympatiemi k této zemi.